

DISSERTATIO INAUGURALIS

73.
#.

De

CIRCULATIONE
LYMPHÆ,

ET

CATARRHIS,

Quam

AUSPICIIS DIVINIS

ET INDULTU

GRATIOSISSIMI MEDICORUM ORDINIS

PRESIDE

DN. AUGUSTINO HENRICO
FASCHIO,

Med. Doct. Anatomiae, Chirurgiae & Bota-
nices P. P. Archiatro Ducali Saxonico, & Facultatis
Med. h. t. DECANO,

Dn. Patrono, Praeceptore & Avunculo suo filiali cultu aeternum sanctè colendo,

PRO LICENTIA

SUMMOS IN ARTE MEDICA HONORES ET PRIVILEGIA DO-
CTORALIA LEGITIME CAPESSENDI

SOLEMNI ERUDITORUM EXAMINI
EXPONIT

JOH. GODFRIDUS BERGER,

Saxo-Hallensis,

IN AUDITORIO MAJORE

horis ante & post meridiem confuctis

ad diem 29. MARTI A. O. R. M DC LXXXII.

Physiol.

59, 38.

JENÆ.

Literis NISIANIS.

Physiol VI 63

CIRCOLARE

DELLA

CATA

DIAGNOSTICO

FASCIO

Med. Doct. Anatomie, Chirurgie & Botanica

Med. Doct. Anatomie, Chirurgie & Botanica

DR. MED. DOCT. ANATOMIE, CHIRURGIE & BOTANICA

PROF. P. A.

STUDIOSI IN ANATOMIA, CHIRURGIA & BOTANICA

ANATOMIA, CHIRURGIA & BOTANICA

EXPO. VII

IOH. GOTTFRIEDUS BERGER

Sächsische Landesbibliothek
Dresden

MDCCXXII

LECTURO
FELICITATEM
AUTOR.

Ralatitium est Sagacissimi *per ignem Philo-
sophi* effatum: non hauriendas è gremio
Elementorum, nec ad placitum ortarum,
inde qualitatum dimetiendas Naturæ o-
perationes. Nec suâ destitutum ratio-
ne; Quantam enim fictus iste quaternio
cum satellitibus qualitatibus Arti Apollineæ attulerit ste-
rilitatem, ipsa hæcenus affatim elocuta est Natura rerum,
ubique quadrigæ isti peripateticæ repugnans. Ex quo
est, quod à prisco *Coi* ævo nihil progressa Medicina per gy-
rum rediit, & *Pergameni* locupletata præstigiis, circum-
acta; rotante eodem cum posteris, in circulum, tenebrico-
sam tandem concepit vertiginem in cerebris medentium,
unde foecunda facultatum, qualitatum, complexionum, a-
liorumque ignaviæ diverticulorum seges; Quasi verò in
augusto naturæ imperio commenta hæc unum illud cen-
trum sint, ad cuius circulum omnes omnium creatura-
rum proprietates circumvolverentur. Quibus quidem
uberius delineandis in præsentis non sedet operari, paucis
sufficiat attigisse hujus ætatis sagacitatem, quæ anteceden-
tium seculorum supergressa felicitatem Naturæ introiit

A

Sacra-

Sacraria, & spretis Antiquitatis venerationibus altius se immerſit abditis. Exiit haectenus intellectum noſtrum præteritarum Ætatum inſcitiae caligine Anatome, utpote quæ detexit Humani corporis mirandam fabricam, revelavit imis abſcondita viſceribus ſecreta. Cui junctâ Chæmia in denſis ignorantiae Medicæ tenebris lucidiſſimam accendit facem, ut feliciffimis auſpiciis oculatis eruantur manibus, quæ à Naturâ eâ lege, ne inveſtigarentur, occulta, Ætas priſtina adulto ac ſolenni errore crediderat. Videlicet ut verbis utar Inſignis philoſophi *Hamelii*, prælucent Senſus & Experimenta Rationi, ne, quod olim conſueverat fieri, mens viſvè imaginatrix res fingat potius, quam contempletur, ut ſunt fabricatæ à Natura. His innixa fulcris in immenſum crevit Medicina, ut adulta jure ſuo audiat. Nolo hîc in venerandæ Antiquitatis odium ſingula per partes repetere, vel ſexaginta obſervationibus rædioſo ſermone immorari, introducturus Censentem Illuſtris Nominis *Bartolinum*, qui vix ait, *umbram ſervamus ex Antiquis, quos non tam ſequimur, quod Naturæ inſtituta, aut Æterna adinvenerint placita, quàm quia etate præceſſerunt. Multum egerunt illi; ſed tantum abeſt, ut peregerint, ut ignorarint potius inſinita, cùm maxima pars illorum, quæ ſciverunt, minima illorum pars ſit, quæ ſequentium temporum docuit induſtria.* Haectenus inſignis judiciï vir. Non agrè ferant Antiquitatis Studioſi, quòd placita Ejusdem hîc deſeram, & Naturæ pariter ac Artis fultus experimentis ſpretas olim *Glandulas* nunc benigniffimi univerſi corporis nutrimenti officinas appellè: *Emulgeant* iſti ex ſpongioſis glandulis humiditates ſuperfluas, aut vaſa fulciant, ne rumpantur; nos limpidiſſimæ Lymphæ fontes ſcrutabimur. Cujus motum circularem & ſcendentes inde

Ca

Catarrhos tumultuaria methodo disposita Inaugurali hæcce sisto. Veniam autem mihi ab illis præsertim dari volo, quæis non accessi vel contradixi. Est enim hæc Libertas Academica, ut possis dicere in Naturæ præsertim genere, quæ sentias, modò cum Ratione dicas, cui quidem rei ut asfuescerem, ab ineunte dare didici operam. Neque quam in aliorum sententiis dijudicandis mihi sumsi libertatem, aliis invideo, imò potius commendo. Non illi promptius me monebunt errantem, quàm ego lubens sequar, sicuti Ætas creverit DEO dante solidiores aliquando fructus daturus. Esto proinde favente in coelis Numine

CAPUT I.

exhibens

Circularis lymphæ motus Theoriam.

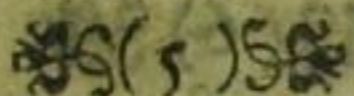
§. I.

Integritatem humani corporis ingeniosissimæ Machinæ in motu consistere, neminem reor inficias iturum. Est enim ista, sicut reliquorum animantium, reverà automatica, cujus suprema rota est impetum illud faciens Hippocratis, quod alias in corpore rotas quàm mirificè circumagit, hicque primus Archealis motus est, reliquorum in corpore princeps. Deflecto ab hoc ad liquidi motum, & seposito tantisper sanguinis intestino sive fermentali, à contrariarum particularum, acidi cum primis & ossi, ex favore influi spiritus excitatarum conflictu oriundo, alterum localem seu progressivum perpendo, quo secundum hydraulicas leges movetur machina. In hoc antliæ vicem gerit musciosa cordis substantia, turbinis adinstar contorta, quæ ceterorum muscilorum ritu per flammeos & lucidos spiritus fibras ejus

replentes contracta, propellit ex sinu sinistro sanguinis rivulos per arterias quaquaversum ad microcosmi tractus omnes in vitæ & fomenti solatium, iterumque dextro haurit præstito hoc officio ad confluxum circa cor velut oceanum reversos per venas: qui motus cum ab uno puncto ad idem redeat, *circularis* audit.

§. II.

Lympha dum plaustra spirituum ex glandulis nutritiis per lymphaticos ductus amandatur ad cor & partes corporis omnes, ac ex his ad easdem per arterias & nominatos ductus redit, haud planè ab simili gaudet periodo: cujus indaginem iuvabit Lymphæ theoria, cum ex nominibus rerum ideæ germinent. Non possum autem non, quin primo statim limine refrager solenni licet Lymphæ cum sero sic dicto sanguinis confusione, quæ enim in synonyma abiisse, quem latet? Sero nomen antiquitati ortum debet per lactis deceptæ similitudinem, quam ideò jure derisisset *Helmont. Tr. Lat. humor. neglect.* si laticis sui natales ipse non ignorasset: nec audienda *Francisci de le Boe Sylvii* & qui castra ejus sequuntur, *modernorum* sententia, quibus liquor ex serosiore sanguinis parte in glandulis à reliquâ massâ segregatâ & animali spiritu ad easdem delato simul mistis elaboratus audit. Non equidem dubiam reddam spirituositatem Lymphæ, ab impressione vitalis auræ, cui jugiter adhæret, oriundam; ipsorum verò spirituum animalium in aquam, ceu putant, densatorum commistionem, haud facilè admittet, quisquis istorum naturam penitus rimabitur; qui enim è compage medullari in nervos emanantes & veluti radii ab ipso diffusi lumine totius systematis nervosi partes irradiantes ac citissimè irajicientes concentrari in liquorem renuunt. Sanguinis autem serum tantùm abest, ut Lympham constituat, ut ipsum potius sit productum ejus s. emerita Lympha, quæ nutritivo orbata balsamo & actionum reliquarum adepta scopos in liquorem hunc fatiscit, non tam sanguinis, quam Lymphæ serum vocandum, eluendis partium culinis, evehendisque collectis inde & ex fermentante massâ præcipitatis salibus dicatum. Id quod familiarè hoc experimento constat: Exhalatâ aut quovis modo abstractâ.

tractâ aqueâ Lymphæ parte illicò tota concrefcit in gelati-
nam albam, albumini ovorum analogam: quod neutiquam
fperandum de fero incoagulabili & falium tantum fufceptivo.
Queis perfuafus defcribo Lympham per Liquorem limpium
dulcem & balsamicum ex chylo a fermentante fanguine depura-
to & Archeali glandularum nutritiarum digeftione edulcato ela-
boratum in univerfi corporis nutrimentum.

§. III.

Chylus ergo crudior Lympha eft, quem ex partibus bal-
famicis \circ sis mixtis cum ∇ eis conftare fufpicor, cum microfcopii
beneficio innumeras bullulas \circ fas discontinuatas difper-
fasque in ∇ a oftendat, non refragante ratione. Evibratus e-
nim fpiritus fanguinis in contenta per villofum ventriculi inte-
ftinorumque periftroma, arteriarum potiffimum exhibens con-
geriem, extrahit ex iisdem menftruorum vitalium ope refolu-
tis partes fubftantificas \circ fas commixtas cum ∇ eis, eâdem-
que operâ vaporum fpecie movet ad glandulas inteftinales,
à quibus denuò collectæ in vafis lacteis albâ apparent vefte,
fub chyli nomine. Idque, quod hîc almæ matris naturæ ope-
râ fit, felix ejus imitatrix ars ratum facit, quando \circ a aut re-
finas confufas cum ∇ is & conquaffatas lacteum inferre co-
lorem, chyli æmulum oftendit.

§. IV.

Collectus h. m. in lacteis chylus ad comüne defertur recepta-
culum & per continuatum hujus ductum unâ cum Lympha fan-
guini infunditur. Qui ut aptus fiat refarciendis œconomix defe-
ctibus, heterogenea exuat, necesse eft & affumtorû, quem fecum
vehit, characterē: econtrariò autē jura affumat comunionis vitalis
& civitatis donetur privilegiis. Id verò fermentis fanguinis & glan-
dularum fuprà adfcripti. Eft enim hæc fuprema potestas Archei,
qui vitæ præft gubernaculis, ut fermentorum ope fimbis fuis cli-
entes coaptet qualitates, quæ fi rebelles reluctantur iisdem in va-
rias perturbationû procellas agitant vitæ præfidem, unde enormis
actionum contingit læfio: Experitur igitur chylus novam ferment-
torum vim in fanguine, ut conceptâ tandem in glandulis maturi-
tate Lympha fiat. Operæ foret pretium, indagare fermentantis

sanguinis, in quo reconditum est totius vitæ & sanitatis fundamentum, causas; sed elanguet ferè cogitanti de his animus cum calamo, tricis utpote haud levibus involutis; Spero tamen, excusatum me daturam rei sublimitatem, si liberius forsitan aut minus apposite exposuero, quicquid habeo conjecturarum. Quid? quod materiam disceptandi suggestisse sat est.

§. V.

Fermentationem voco particularum minimarum in fluidis corporibus ex favore influi & insiti spiritus oriundum. intestinum & collisivum motum, in finem transmutationum, pro impetu influi & idea insiti spiritus differentium. Hæcque per universi hujus systema latissimè se diffundit, totius naturæ explens negotium. Est enim universalis elastici spiritus in Θ Δ eo, ab universali enato fermentatione, concreti perpetuum in his inferioribus cum mixtorum insitis spiritibus commercium ac mutuus commeatus, quo excitati hi seminalium potentiarum reconditos recludunt thesauros & motum Θ nis ac reliquis corporeis atomis, quibus congeniti sunt, largiuntur in corporum vicissitudines. Ab isto hermetico Θ e vernalis vigor est, quo dives tum temporis existit Δ præ aliis anni ætatibus: id quod præter vegetabilium germinationes, regenerata ex Δ e vernali Θ ia in cadaveribus v. g. Θ i, Θ li, Θ nis &c. nondum omni magnetæ exhaustis, evidentissimè demonstrant, alia ut taceam. Hoc igitur naturæ Θ , uti ceteris inservit fermentationibus, sine cujus enim perpetuâ accessione atque affluxu mox motus omnis fermentativus in rebus cunctis exspirat; ita sanguinis etiam fermentationis ac volatilisationis primarius autor est. Quo enim admissio per spumofum pulmonum viscus in oleosi sanguinis (cui spiritus luminosus vitalis insitus est) penetralia, expansionis suæ mensurâ hic denuò avidissimè apprehendit & elasticus s. influus fit, eâdemque operâ reliquas in motum ciet sanguinis massam componentes particulas, ex quo intestino & contrario particularum contritu nō tota tantum sanguinis massa rarefiat & Δ s scintillet seu in Gas flammeum evehatur sanguis, cum spiritibus nervorum & partium, insitis lumē vitale constituens, sed & heterogeneorum quorumvis sanguini, lymphæ, chyloque commistorum præcipitationes & exclusiones fiant, necesse est.

§. VI.

bi : Θ ia fermentantis massæ reactiva sunt *acidum & oleosum*,
 hypostatica cujusvis Θ is principia: Utriusque magneticus motus
 est & summa propensio sese invicem ligandi & in neutrum Θ fi-
 xandi, quod nõ fit sine collisivo motu. Illud suppeditat *Lien*; hoc
 si verum autumo in re abstrusâ, *capsula atrabilaria*. Lienis a-
 cor antiquitati innotuit sub nomine melancholiæ, erranti tamen,
 quod pro excrementitio habuit, quem ceu utilissimum cum san-
 guine arterioso confundi constat. Eiusdem acoris hujus ævi asser-
 tores sunt *Helmontius, Valæus, Willisius, Bartholinus* aliique sensus
 convicti testimonio, quos inter acidi Lienosi energiam in san-
 guine cavam, cor & pulmones subeunte pro celebranda sangui-
 nis fermentatione adhuc conservari, autor est solertissimus *Mal-
 pigbius de Liene*. Capsularum atrabiliarium Θ sum humorem
 suspicor cum insigni *Kerckringio in proem. Spicileg. Anatom.*
 (cujus sententia non absurda videtur *Excell. Ammanno in Para-
 nesi ad discent. p. 112.*) ex egredientis ex his sanguinis notabili al-
 teratione, alia ut jam præteream. Uterque immediatè com-
 municatur sanguini, quocum quivis pro suâ confligit indole :
 Acidus cum arterioso, ne nimis rarefiat, per cœliacæ ramum sple-
 ni advecto; Θ sum, elasticus cum venoso, ut rarefiat & ne nimis
 crassescat. Utriusque autem in hepate concursus non potest
 non esse collisivus, qui enim adversariâ particularum turmâ in-
 structi dimicant inter se, motu primum leni ob aliarû intertextum
 particularum, mox fortiori in pulmonibus. Ab alluente enim Δ eo
 Θ e agitati & dissoluti, acquisitâ sic summâ activitatis spherâ,
 intensiorem ineunt pugnam, pugilum adinstar contrariâ di-
 gladiantium acie, unde vitalis fermentatio, venosi cruoris in
 floridissimum & sumè volatilem sanguinem mutatio, fermentorû
 quorumvis peculiarium sub Θ ium diversâ formâ militantium
 reparatio, heterogeneorum præcipitatio aliq; emanant effectus.
 Hâc autem discordiâ, agitante cum primis totam intus molem
 u, per universos arteriarum tubos rebellant inter se ac pu-
 gnant, donec post saturiorem reformationem orbi motore
 ac humidis interspersis partibus reduces per venas arctius se
 mutuo implicantes, adhæreant sibi invicem, & in glandulosis
 hepa-

hepatis acinis secreti insiti fermenti ope ad Δ eam redigantur naturam, ad folliculum & intestina bilis titulo amandandi: id quod Δ ea bilis compages testatur, quæ evaporatâ ∇ â exsiccator accensa, ut candela ardet, ortum suum aliorum Δ rum more, ex acido & \circ so invicem confermentatis manifestò arguens.

§. VII.

Hujus igitur Duumviratus harmoniâ uti, ceteris paribus, legitimè procedit fermentatio, ita unâ eâdemque operâ volatilisationes, Θ ificationes, præcipitationes fieri, ex suprâ dictis claret: quæ quantam depurationi chyli & futuræ in Lympham purissimam conversioni operam locent, quis non videt? Enati enim inde volatiles sanguinis ω -us digerendorum petunt latifundia, & agitando perpetuo intestino isto motu conquassandoque chyli minima, utilia separant ab inutilibus, quæ ω -tata & sero ceu tabellario impuratum absorpta per suæ naturæ congrua secernuntur emunctoria. Ipsa autem chyli pars optima, post multiplicem hanc reffermentationem in subtilissimos resoluta halitus per arterias aut immediatè nutritias appellit glandulas aut ab universi corporis glanduloso contextu prius collecta & in liquorem diaphanum concentrata per lymphatica vasa ad easdem deducitur, digerenda in Lympham dulcissimam (sensu se. medico) verum naturæ & corporis nutriens vegetansque balsamum.

§. IIX.

Alia enim planè scena nunc luditur inter Apollineos mystas de Glandularum usu & naturâ, quas non imbibendæ spongiarum instar humiditatis cœnosæ, aut substrati pulvinaris in morem fulciendorum vasorum causâ, sed in nobiliores longè usus fabricâsse naturam, oculatior edocuit Anatome. Non operosâ eget refutatione veterum iste error, cum vel ex folis lymphaticis ac grandioribus tenellorum glandulis, abunde clareat: quæ si perspecta fuissent Helmontio, non tam sudoris, quam nobilioris profapiæ laticem ex iis haud dubiè derivasset. Detectis namque ab *Incomparabili Bartholino* novis earum ductibus, à splendente humore lymphaticorum eleganti insignitis titulo, mox removeri cœpit velum, quo tot per seculâ obducta latuit earundem

dem

dem cognitio, & æstumari vilis antè habita dignitas. Hinc enim ulteriori Naturæ Curiosorum indagine sagacius rimatæ ex substantiæ modo aptissimè in *duas* divisæ sunt classes. Est equidem glandularum in genere omnium compages non nisi vasculorum minimorum, seu capillarum meatuum canalibus majoribus continuatorum in membranulis suis congeries, prout ex pancreatis & testicularum virilium in unum quendam canaliculum evolutione liquet, quâ de vid. *æst. anglic. p. 869.* has tamen diversa distinguit coagmentatio. Sunt enim *quædam* ex pluribus minoribus glomis ope fibrarum, nervorum, vasorum & membranarum cum aliqua superficie suæ inæqualitate inter se connexis *conglomeratæ*; *aliæ* verò ex unâ quasi continuatâ æqualis superficie substantiâ pro egressu lymphaticorum rimam habente *conflata & conglobata*, ceu egregiè confirmat experimentum *Graafii de succ. pancr. p. 19.* quò immisso per arterias syringæ ope liquore conglomeratæ à se invicem observantur recedere, non item conglobatæ. vid. *Sylv. disp. med. V. Wharton. adenogr. Stenon. obs. anat. de gland. or. p. 7. it. de musc. & gland.* Ab utrisque valdè diversâ gaudent structurâ *Renales*, idcò tertium glandularum genus constituentes laudato, *CL. Sylv. l. c.* In his, quod obiter moneo, singularis & sat notabilis observatur pelvis, quæ ubi in venam sibi proximam, ab ipso cavæ trunco dextro in latere ferè semper oriundam, dehiscit, valvulâ munita est, venam versus apertâ, retrorsum clausâ, teste *Whartono in adenograph. p. 83.* unde immediata capsularum cum sanguine venoso communicatio clarè elucescit. Id quod datam §. 6. conjecturam firmare videtur: cui etiam illud *Sylvii* favet, quando liquorem in glandulis renalibus ex sanguine & animali coagulatum paratum sanguini à renibus post lotii serosi separationem redeuntî & minus fluido à coagulatione & coitu servando inservire curiosè suspicatur *l. c.*

§. IX.

Glandularum ministerio uti Naturam secretionem molituram, ex structurâ earum alios inter verissimè prodidit *Glissonius in anat. bep. p. 528.* Adeat ambigens officinas corporis secretrices omnes, & glandulosas deprehendet singulas. Non comme-

morabo urinæ & sudoris per renes & glandulosam cutim secretionem, aut mucii nasalîs & pituitæ intestinalis, quæ cadavera sunt lymphæ viscidæ factæ, ex glandulis suis proventum. Chylum per intestinorum miliares secerni supra innui, & ex lymphâ progeniti cuncti, nobilissimæ etiam sortis, liquores quem latere amplius queunt? Sic seminis, lactis, lachrymarum, humoris pericardio inclusi natales, cui ignoti? Humores sic dictos fermentales, stomachicum, salivalem, pancreaticum, biliosum ex glandulis scaturire, proletarium est vulgare: nec obscurum autumosi ex capsulis atrabilaris & acidi lienosi ex glandulosis hujus sacculis sive ovalibus, ut *Malpighio* audiunt, corporibus ortum, ut adeò separationis opus glandularum perpetuò naturam subsequens vel ex his evidentissimè pateat. Cum verò hæc secretio diversimodè se habeat, pro glandularum secernentium diversis specificis impressionibus, dum in nonnullis ad excretionem, in aliis verò ad reductionem tendit; hinc ad ceterarum differentiam præeunte *c. l. Glissonio* nutritias vocare libuit, quæ alibilis lymphæ præparationi ministrant, quas inter cerebrum, thymus & conglobatæ omnes cum primis eminent.

§. X.

Cerebrum glandularum maxima jam olim audiit *Divino Seni libr. de gland.* & se vel sponte ex communi cum aliis glandulis structurâ earundem annumerat familiæ. Est enim tota ejus medulla non nisi congeries fibrillarum seu vasculorum, quæ à caudice spinalis medullæ hinc inde tortuosè veluti reflexa folia circumducta cavitates & anfractus efformant, & tandem in propriis glandulis cerebri & cerebelli corticem constituentibus, altis implantantur radicibus, quod *contra Whartonum* egregiè demonstrat oculatissimus *Malpighius* de cerebri cortice, ubi multa longè elegantissima occurrunt, heic ideò conticenda. Glandularum autem nutritiarum titulo insignivi cerebrum, thymum & conglobatas omnes, non ut *Entii, Glissonii, Whartoni, Charletonis, Consentini*, & reliquorum asseclarum causam agerem, quorum enim nutritius nervorum succus ex ventriculo, liene, glandulis mesenterii, lumbaribus aliisque (non enim ratione officinæ inter se conveniunt omnes) ad cerebrum per nervos de-

deferendus & exinde ad totum corporis habitum depluis satis
 explosus est à celeberrimis *Bartholino in spicil. 1. de vas. lymph.*
c. 3. Betto de natura & ortu sanguin. sect. 8. Graafio de succ.
pancr. p. 527. Bobnio in Disp. phys. 12. §. 13. sed ut genuinum peri-
dromæ lymphæ principium eruerem.

§. XI.

Sunt enim prædictæ glandulæ reverà fontes & officinæ lym-
 phæ, ex quibus ubertim ista scaturiens per vasa lymphatica se
 diffundit in sangvinem, cor & universum corpus, ex quo reflua
 ad easdem redit novo imprægnanda vigore. Ut ut enim virtu-
 te fermentorum, intestinalium sc. & sangvinis, separatoriâ à cras-
 soribus secretus sit chylus, nondum tamen nutrimenti obire vi-
 cem potest, quum assumptorum sæpè naturam adhuc redoleat,
 sed saturiore in glandulis nutritiis digestionem & circulationem in
 lympham dulcem, indeterminatam & naturæ alendarum parti-
 um consentaneam immutetur, necesse est. Dulce namque, au-
 tore *Cao τῆ γλυκίᾳ καὶ τῆ πίονα, καὶ τῆ λιωδῶς πληρωτικὰ ἴσῃ,*
 inquitente *l. 2. de vict. rat. sect. 4. γλιχρὸν* ac balsamicum desi-
 deratur alimentum, ne aculeis suis depascatur carnes, earum dif-
 fluxus potius quàm confluxus, atrophix quàm nutritionis cau-
 sa; quod ipsum exauctorato in alendi negotio sanguine, in nervo-
 si laticis patrociniū seduxisse Anglorum complures, ex scriptis
 ipsorum liquet. Vid. *Ent. pro circul. sangvin. digress. 3. Glisson. anat.*
hepat. c. 45.

§. XII.

Glandularum nutritiarum nativa dulcedo penes homines
 & quadrupedantia animantia gustus comperitur testimonio, ut
 hinc ex substantiâ glandularum dulci, svari & delicata familiari-
 tatem cum succo nutritio non malè collegerint *Glissonius c. 1. &*
Wharton. in adenograph. p. 174. In quonam autem edulcandi
 ista vis consistat, licet determinationis sit difficillimæ, nullus ta-
 men erubui, Archeali glandularum nutritiarum digestionem ean-
 dem adscribere, quo enim non aptius edulcandis humoribus ex-
 cogitari potest principium. Idque non repugnat iis, qui ferment-
 orum intra glandulas activitatem venerantur, omne membrum
 juxta insiti virtutem fermenti vegetari, nec ergò sperari trans-

mutationem ad novam generationem, nisi mediante fermento, benè ab *Helmantio* edocti: Nihil enim aliud ista sunt, quàm congeniti quibusvis partibus spiritus, penitioribus humidi earum primigenii penetralibus intimius immerfi, quorum recondita feminales potètiæ, uti non nisi obstetricante arterioso spiritu recludi & ab animali in actum transferri gaudent; ita perenni isto spiritu in glandulis nutritiis collifu (quem Archealem dixi) chylus magis digestus & seminali glandularum dulcedine, ex insito earum excitato spiritu transumtâ, tinctus, saporem acquirit mitem, dulcem, omnibus corporis partibus perquam naturaliter consentaneum & gratum. Ac ideò tot canaliculorum gyris constant glandulæ, ut circulati per eosdem lymphæ & chylus penitissimam cum spiritibus, glandularum penetralia subeuntibus, miscelam ineant, eorum impressiones assumant, ac veluti solarium radiorum motu uvæ succi cruditate austeræ maturantur, dulces fiant & maturi. Videtur etiam ad fibrositatem, hinc consistentiam magis suam in glandulis nutritiis accedere lymphæ: ex rupto quippe chyli receptaculo vitro excepta fibrosior apparet & facilius, imò tota ferè sine ullâ etiam evaporatione in splendidam concrevit gelatinam multis minimis conspicuam fibris, quàm ex artuum aut aliarum partium ductibus ad conglobatas tendentibus collecta.

§. XIII.

Præmunitâ jam viâ ad circularis Lymphæ motus enodationem brevissimis descendo. Detectis namque genuinis ejus fontibus & officinis, obscurum amplius esse haud potest, moveri Lympham dictis ex fontibus (cerebro sc. thymo & glandulis conglobatis) per vasa lymphatica ad sanguinem, & ex hoc ad eosdem remeare; ut adeò luce radiet clarissimâ suo dignum auctore effatum, quod ex disertissimo Celeberrimi *Wedelii* ore habeo: Omnia in sanguinem, omnia ex sanguine & omnia pro sanguine. Ut autem plenius constet allegatus circularis Lymphæ motus, suppono:

1. Axiomatis physiologico-anatomici instar valere: ubi glandulæ, ibi secretio, & vice versâ.
2. Nullam partem esse sine glandulis, ut nulla sine lymphâ,

phâ, ipsius *Medicorum Principis* testimonio: καὶ ἄλλαι δὲ εἰσι ἐν τῷ σώματι ἀδένες σπινδαὶ καὶ πᾶσι in *inquietis lib. de gland. c. 4. & 6.* Et alie sunt in corpore glandulae minuta, & ubiq; in universo; quæ versio est laudati Excell. *Wedelii*, Patroni ac Praeceptoris mei summè colendi.

3. Nullum in corpore visum lymphaticum, quod non à glandulâ oriatur, vel in eandem inseratur, & sic perpetuam inter vasa lymphatica & glandulas esse communionem. Vid. accuratissimi *Stenon. observ. de musc. & gland. p. 44.* quod vel ipsa *CL. Blasii* observatio in *anat. animal.* quâ asserto quidem huic obiectum posuisse videtur, confirmat.

4. Maximam lymphaticorum vasorum abundantiam tum in anticamera quasi cerebri, tum in ipsâ cerebri substantiâ extare; quæ verba sunt Excell. *Wedelii* in *Phys. med. p. 177.*

5. Ex thymo lymphaticos ductus in venam se subclaviam exonerare, vid. *Wharton. adenogr. pag. 97.* cujus scrupulum, utrum omnes per capillares in hujus glandulae substantiam terminentur, an verò ab aliis venientes partibus per eundem tantùm labantur, evellit Celeberrimus olim Anatomicus, nunc Historiographus Regius *Jac. Henr. Pauli*, ex ipso orientium thymo Lymphaticorum ductuum, cum axillaribus, jugularibus & thoracico concurrentium, expressè mentionem faciens in *anat. Bilf. c. VI. p. 70.* Quod etiam verosimilius censet *Bartolinus* in *anat. reformat. p. 348.* ob cavitatem manifestam & capacem in medio thymi à se & *Graafio* visam, humore limpido plenam: qualem humorem, sed chylosum magis in thymo etiam reperit *Harveus* exercit. *anat. ad Riolan. p. 19.* & ex eodem copiosè profluentem vidit *Deusfingius* de lacte c. 3. manifesto existentium in thymo lymphaticorum indicio, Neque tamen ideò peculiare excretorium vas aliarum conglomeratarum more eidem denegandum, censeo, cum sit insignem ductum ad maxillares usque glandulas thymo tantum non continuas excurrentem bis observârit Excellentissimus *D. D. Praeses*, Patronus ac Praeceptor meus filiali cultu æternum sanctè devenerandus; qualis forsan etiam fuit à *Graafio* notatus de succ. *pancr. p. 18.* Per talem ergò ductum, superfluam à thymo lympham, si forem forsan, finibus tamen

suis utilem in maxillares, hinc & os deponi pro salivæ materia, suspicier, quid vetat? eandem enim glandulam & nutritiam præparare lympham & emeritam excernere, non implicat.

6. Quæ in aliis radicantur partibus lymphatica omnia lympham suam ad conglobatas prius glandulas vehere, quam sanguini commisceatur: v. g. à musculis intercostalibus, pericardio & annexis partibus orta lymphatica œsophagæis inseruntur glandulis vid. *Wharton adenogr. p. 105.* ab artubus superioribus venientia, axillaribus &c. vid. laudatus *Pauli l. c. p. 70.* ex conglobatarum verò concavâ parte emissâ versus & ad cavam suam revehere lympham vel immediatè, vel mediantibus aliis conglobatis, quod *αυτοψία* evincit laudatissimus *Stenonis*, quâ glandulam salivarem exteriorem examinaturus ex tribus diversis conglobatis, parotide sc. conglobata maxillari interiori appositâ & conglobata alia supra fauces ad finem narium non procul à tonsilla sitâ, tres etiam distinctos lymphaticorum ramos deorsum in gibbum communis ideò dictæ glandulæ disseminatos, & ex hujus concavâ parte quartum vas ad cavæ in jugularem, axillaremque divaricationem missum observavit, *observ. de gland. or. p. 41.* Hinc

7. Conglobatas omnes arterias præter, venasque & nervos binas lymphaticorum species in se continere, evehentem alteram, alteram advehentem. Hæc in glandularum sparsa superficiem ab aliis partibus refluam lympham de novo præparandam advehit, ista præparatam evehit, cavam versus exporrecta. vid. *Stenon. obs. de musc. & gland. p. 41.*

8. In venas circa axillaris jugularisque confinium utroque in latere, veram lymphaticorum superiorum dari insertionem.

9. Communem inferiorum omnium truncum, thoracicum sc. ductum, ultra jugulum non adscendere, nec instar labyrinthi contorqueri adeoq; nec tortuosos gyros efficere: Siquidem hæc cuncta *αυτοψία* repugnant, & meritò cum *CL. Hornio* pro figmentis sunt reputanda ac inventoris tantum conjecturæ & ingenio pro stabiliendâ falsâ sententiâ adscribenda, censente laudato *Pauli l. c.* Sed

10. Tho-

10. Thoracicum ductum modò uno, modo pluribus ramis, subclaviæ sinistrae & jugulari nonnunquam, cum superioribus ejusdem lateris lymphaticis, quorum quaedam ipsam etiam cavam intrare visa sunt, testantibus *Aët. Hasso. p. 240.* reverà inferi, vid. *Stenon. l. c.* Ipsum verò tortuosum *Bilsi* receptaculum cum suis gyris, anfractibus, tubulis, ramis, surculis, nil aliud esse, quàm lymphaticorum jugularium ex superioribus glandulis ad axillares, & quidem utrinque, propagines, variantes pro ludentis naturæ arbitrio variè, vid. laudati *Stenonis & Pauli l. c.* qui cuncta huc spectantia plenissimè enodârunt.

11. Ligata vinculo lymphatica vasa inaniri, axillas & cor quâ spectant, at versus glandulas & extrema conspicuo tumore eminere: immissumque per siphunculum in apertum ex superioribus lymphaticum vas aut ipsum etiam thoracicum ductum, lac aut alium blandum liquorem trans dextrum, cordis ventriculum & pulmones qui in transitu moventur ipsius sinistri sinus penetralia & ortam petere; quod non semel fausto cum successu & jucundo spectaculo ab Excellentissimo D.D. Præside, Præceptore meo filiali cultu æternum prosequendo, tentatum memini.

12. Valvulis innumeris prædita esse lymphatica; unde nodosa apparent & æqualiter tumentia; adeo, ut earundem fufupra bis mille quidam demonstrârint, referente *Bartholino in Anat. reform. p. 623.* Hasque deprehendi ubique in lymphaticis obstare ad extrema & glandulas vergenti stylo; patere verò ad cor tendenti & receptaculum ceu principium thoracici ductus, ad quod omnis inferiorum lymphæ ruit; unde has regressum lymphæ impedire, extra dubium esse.

§. XII.

Ex his, quæ alia passim occurrentia facilè licebit addere, perquam clarè elucet & colligi potest 1. *naï agor*: Experimentæ adversari placita Nobiliss. *Bilsi* & omnia ejus aufugia vanas tantum subtilitates esse, judicio celeberrimorum *Bartholini, Hornii, Stenonis, Pauli, Graafii*, aliorumque; Nec istorum assertis respondere experimenta, qui motum lymphæ ex primis viis per vasa lymphatica ad uterum, ubera & alias partes, aut potulentorum

per

per easdem vias ad renes contendunt. Sed 2. *non* à dicitur: Motum Lymphæ omnis naturalem esse à peripheriâ ad centrum h. e. à Glandulis Nutritiis per vasa Lymphatica versus cor. Scaturiens nimirum Lympha perpetuis rivis ex glanduloso cerebro, per lymphæ ductus sanguinis infunditur oceano pro irrigando totius systemate, & ex hoc ad idem remeat per arterias. Eundem Lymphæ ex thymo motum esse, ex præsuppositis claret. Ex ceteris verò emanans fontibus, glandulis sc. conglobatis, per evehentia lymphatica ex inferioribus quidem mediante receptaculo communi hujusque propagine venæ subclaviæ sinistrae, ex superioribus verò immediatè utrique jugulari nonnunquam ipsique cavæ infusa eundem petit communem oceanum, & pulsu cordis arteriarumque systaltico motu totius corporis permeat partes, in quibus glandularum minimarum & segregantis spiritus ope à cruore separata per secundi generis seu advehentes lymphæ ductus ad easdem redit de novo perficienda.

§. XIII.

Principium ergò seu terminus, à quo initium circulationis suæ lymphæ ducit, sunt glandulæ nutritiæ, terminum ad quem, sanguis & cor constituunt, terminos intermedios reliquæ corporis partes & vasa: Hæc verò duplicia sunt, evehentia lymphatica, & revehentia, respectu cerebri & thymi (num enim hic duplici lymphaticorum genere constet, nondum liquet, neque tamen suâ caret probabilitate) sanguiflua, proximè arteriosa; conglobatarum intuitu remotè venosa, proximè cum primis alterius generis sive sic dicta advehentia lymphatica & arteriosa.

§. XIV.

Vectores autem Lymphæ spiritus feci, in quorum enim imperio uti naturalis est scientia, quorumvis humorum motus ad suos scopos dirigens, qui secundum diversas impressiones diversorum vasorum insinuati capillitiis ad certos deproperant terminos; ita istorum cum primis favore ex glandulis suis vehitur & ad easdem revehitur Lympha. Finis tandem circulationis hujus est, ne unquam desit alendis & vegetandis corporis partibus congruus alimenti commeatus, sed refarciendis œconomix defectibus

atibus vitalis semper ac nutritivus ros suppetat, qui macrorem microcosmi & siccitates imbribus suis temperare, humidum radicale fovere, alendarumq; partium formam assumere aptus natus sit, de quo dici solet: *isdem constamus, quibus nutrimur.* Atque his extemporaneo impetu & incomto stylo in chartam conjectis circularis Lymphæ motus theoriam finio & pergo ad

CAPUT II.

continens

ex

Læsio Lymphæ Circulo oriundos Catarrhos.

§. I.

Explicato hætenus naturali Lymphæ motu, facilius nunc innotescant læsiones ejus, queis exponendis operer, tractandi serie teneor. Unde quidem innumerorum fœcundam morborum segetem pullulare video, quos omnes hæc persequi aut enumerare, meum jam non est, nec finit propositi brevitatis. Sufficiat igitur in præsentia, *catarrhorum* tantum fontes pressè indicasse, cum aliâ occasione præcipuas circulationis Lymphæ læsiones plenius enodare, animo sedeat.

§. II.

Productâ in scenam felicibus auspiciis Lymphâ, vel paucis comprehendi lineolis cœpit vastæ molis operibus aliàs tradi solita catarrhorum historia, adeò, ut quicquid etiam de ferosâ colluviedictum est à *Pisone*, verba ex *Zassio* sunt *Deusingii Tr. de digestionem*; id ferè omne de Lymphâ sit accipiendum. Genuino autem sensu per catarrhum innuitur Lymphæ neglectæ à glandulis in partem decubitus, lædens functionem partis. Quod præter *Divini Senis* testimonium *libr. de gland. t. 8.* ipsæ corporis eloqvuntur partes, quando oculis & auribus materiam affundi, exulcerationes hinc fieri & inflammationes, gravedine obsideri nares, solutiones quasi ipsius quandoque cerebri in graviori co-

C

ryzâ

ryzâ fieri, stomachum, asperam arteriam, pulmônēs, artus & reli-
qua corporis membra ab undis his stagnantibus aut vitiosè mo-
tis variè ac miserè affligi, malo cotidie nostro experimur.

§. III.

Subjectum catarrhorum primarium sunt *glandulae vivide
instrueta spiritu*, qui variis lacesitibus occasionibus, catarrhorum
pluvias fundit, quas dum reliquæ corporis partes sustinere co-
guntur, hæ subjecti adæquati seu denominationis titulum jure sibi
vendicant. Idque non mirabitur, qui morbos in ipso vitæ cen-
tro hære; organa autem ex variâ vitalium potestatum altera-
tione plecti & pœnam affectorum spirituum luere non nescit, qui
proin uti vitæ & sanitatis, sic (vi contrariorum) præcipuum ac
penitum morborum subjectum existunt, quod vel sola evincunt
cadavera, quæ ob vitalis principii discessum ægrotare desierunt.

§. IV.

Istud ergò ut suâ radiet luce, *causam* catarrhorum *immedi-
atam* statuo *lesam lymphæ circulationem* ex turbato glandularum
distributivo negotio. Istud enim commune glandulis omni-
bus officium esse, ut lympham segregent & in vasa sua distribuant,
ex præmissis claret. Hoc autem non pororum tantum figuris
ac meræ proin transcolationi mechanicæ tribuendum est, sed vi-
tali potius electivo principio, ex glandularum insitis & influis, ar-
terioso & animali, spiritibus invicem confederatis, unitis ac con-
fermentantibus elicito. Quod, uti in debito constitutum vigore
lympham ex glandulis per vasa sua in congruos scopos movere
doctum est; ita sive à lymphâ abundante & peregrino Θ imbutâ,
sive ab externâ Δ is injuriâ aut alio modo, sive propriis Archeali-
bus passionibus, spiritus nempe universalis influi peccato, vel
particularis insiti errore, alienetur, mox muneris sui obliviosum
fit & habenas distribuendæ Lymphæ abjicit, h. e. deserit lympham
& negligit, aut planè ab hospitio suo relegat & ejicit. Lympha
autem vitalis hujus motoris orbata sodalitia à scopis naturæ de-
generat, è glandulis hinc suis & canalibus aberrans, excrementi
indolem suscipit & catarrhi nomine partes gravat. Est enim hoc
vitalium humorum ingenium ut exclusi à spirituum consortio ab
indole suâ desciscant, exitiale nonnunquam potestatibus corpo-

ris

ris virus capientes. Exundans ergo Lympha non ipsa causa primitiva & immediata est, sed ab errante glandularum Archeo, tanquam radice, in novam tragœdiæ scenam producta, quæ enim ipsa tandem in causam abit & novos de se hæredes in Archeis partium suscitatur. Atque in hoc consentientem reperio antiquitatem, dum enim expultricem cerebri vitiatam pro causâ immediatâ accusavit, quid aliud istâ insinuatum ivit, nisi Archeum cerebri lacesitum? vid. *B. Rolfincii Method. cognosc. & curand. affectus part. capitis diss. 12. de Catarrhis.*

§. V.
Causa mediata proximior est Lympha abundans, viscida, stagnans, acris, acida, proprio aut ex alienis digestionum, primæ præsertim, erroribus, vel ipso etiam Aë hausto contagio inquilini glandularum ~tus hospitium inficiens: unde distributionis exorbitantiam irritatus patrat ~tus & perniciose catarrhorum collegia fabricat.

§. VI.
His causis proximioribus promptè velificantur remotiores, quas inter principem locum tenet glandularum *nativa & adventitia debilitas*. Ista in ipsis Archei glandularum potestibus à primo ortu infixæ est: Qui enim omnium partium sigilla, potentias & characteres secum tert spiritus plasticus, dum semet ipsum tandem vestit & materiæ nutritivæ amictu induit, eodem opere secundum idearum suarum, quæ quasi spirituum appendices sunt, modulum, colliquamentum ovuli materni lymphaticum actuat, figurat, format & quandoque deformat. Uti ergo secundum impressas istas in vitali initio ideas naturaliter fit generatio & partium formatio; ita evolutio harum, si morbosæ sint, in partibus, favente causarum occasionalium turmâ, in morbosos etiâ fructus progerminat. Quamquam enim ipsæ ideæ non sint operatrices, quod contra *M. Marci* noto, hoc quippe unice vitali principio tribuendum, nihilominus secundum eas, tanquam normam, Archeus partis hunc effectum edit, similem principio suo, ex quo ideam habet. Hinc Parentes podagrici, phthisici, catarrhosi &c. in feros nepotes morbos legant, hæreditatis istius paterna unico executore existente spiritu seminali seu plastico.

(20)

hico. Temperamentum pituitosum, Etas senilis ac juvenilis, ob spirituum corporem & lymphæ viscedinem symbolum suum promptè conferunt. Adventitia glandularum debilitas variis debetur causis, morbis, plagis &c. à quibus percussus insigniter glandularum Archeus à scopo aberrat & catarrhorum faber fit.

§. VII.

Ex rebus non naturalibus Aer frigore excedens aut calore, fores huic malo sæpissimè pandere solet. Istius verberio glandularum penetrare quærunt spiritus, unde defraudata vitali aura Lympha condensatur & spontaneo fluit deoubitu; hic verò dissipando spiritus, hinc glandularum tonum laxando ad uberio-rem influxum lympham fluidam invitat, cui regendæ & distribuendæ impar est Archeus. Aer nebulosus, crassus, pluviosus, impurus non parum confert; qui si constitutione *κακον* se-
fordet, h. e. acore quodam archeali specifico cum inquilino glandularum spiritu confermentescibili inquinatus est, epidemios excitat catarrhos, quales anno 1675. per totam ferè Germaniam sæviere, & à *Foresto l. 6. observ. 3.* nec non *Valesco de Taranta Montispeffuli anno 1387.* annotati sunt. *Anni Tempus* quodvis ferax est destillationum, ipse etiam benignissimus alias vernalis Δ , elasticis, æthereis atomis turgidus collecta per hyemè in glandulis semina morbosa exsuscitans. *Nox* quoque & *vespera* catarrhorum feracissimæ sunt; uti enim rapidior de die *M. Sex* motus est, exsuscitata radiis solaribus, sibi amicissimis; ita contrarium infert Luna, cujus radiis alteratus Δ spiritus nostros & sanguinem, ad quos sibi intimum accessum parat, torpidiores reddit, (quod per torturam noctis exprimit *Helmontius*) hinc lymphæ stagnatio fiat & glandularum offensiones sequantur, necesse est. In cibo & potu commissi errores in quantitate, qualitate vel utendi modo, imprimis largior potus (hinc *Güsse geben* *Glüsse*) amplam defluxionis materiam suggerunt; qualis enim chylus, talis lympa. Ex ceteris rebus non naturalibus, quæcun-que tenorem spirituum destruant, aut lymphæ *σάσις* & corruptelam promovent, non minimum momentum conferunt.

§. VIII.

Ex haftenus ergò dictis patet latitudo subiecti catarrhorum: non ex uno tantum fonte, capite sc. illos scaturire, sed, uti quodvis membrum lymphâ & glandulis dotatum est; ita quodvis suum habere caput & fontem defluxionis, vid. *Stenon. de musc. & gland. p. 50.* Non immorabor hîc antiquitatis commentis de catarrhorum generatione, cum ab *Helmontio* primum sub titulo *deliramentorum catarrhi*, hinc & aliis abundè sint explosa. Vid. *Excell. Bobnis elegantiss. Diss. de Catarrhis.* Istud autem meretur trutinari, utrum nullus planè defluxus à capite ad subiectas partes sit concedendus? Quod quanquam Galenismum sapere videatur Helmontianis, & operosè refutatum sit ab *Excellentiss. Schneidero in Volum. de Catarrhis*; nondum tamen exaruisse videntur omnes septem *Hippocratis* Catarrhi, quos *l. de gland. t. 8.* allegat. Pro *Divino Sene* loquuntur *Bataviæ* ista Sidera, *Celeberrimi Sylvius prax. l. 1. c. 27. §. 29.* & *Barbetti Prax. l. 1. c. 4.* Nec forsan immeritò. Cum enim in glanduloso cerebro, tanquam spirituum & lymphæ officina, magna indies sequestratio fiat, nec viæ inviæ sint, ipsum etiam externum caput infinitis ferè glandulis & lymphaticis obsitum sit, quidni & tales ab his defluxiones admittendas omninò censeamus? Favent asserto cerebri & reliquarum capitis glandularum, parotidum sc. maxillarium, jugularium & c. gyrum *Bilsianum* constituenta lymphatica, per quæ catarrhalem lympham in sanguinem à *Sponis* illabi, hinc circulationis beneficio ad dextrum cordis ventriculum per adscendentem cavam, inde ad pulmones translata, cum pro alimento apponi nequeat & copiosior affluerit, multorum in thorace morborum fomentum fieri posse, clarè elucet. Vid. eleganter hanc in rem differentem *Jac. Henr. Pauli in anat. anat. Bils. c. 8.* Et si cum sanguine effunduntur catarrhi, ut quidem vult laudatus *Schneiderus*, quidni cum eo etiam à capite provenient? Vias ex cerebro ad palatum & nares satis probat porositas ossium cranii, quæ cribrorum instar pertusa esse, autopsia docet. Sed cur non uno solido osse ferruminasset natura hunc aditum, si præclusum esse eundem voluisset? Quid, quod processus seu tubuli cavernosi à durâ matre per ossis cribriformis foramina ad nares dispersi sunt, quibus immissum stylum per

idem os ad nervorum olfactoriorum cavum facile pertingere; experimentum est Celeberrimi *Bobnii in programm. anat.* laudatum. Taceo hic observationes circa ægotantes à morbis cephalicis passim notatas, quæ excretionis talem viam in nares dehiscentem abundè svadent. Vid. *Willis. anat. cerebr. c. 12.* Non animus est, singulos *Hippocratis* catarrhos in libertatem vindicare, cum quid veri aiant falsique, plenissimè demonstratum sit à laudato *Excell. Bobnio c. l.* istud tantum moneo, non omninò negari posse depluvium catarrhorum ab externis capitis partibus, in quas ab ambiente Δ e maxima fit impressio, circa spinam per mediam musculorum porosam substantiam. Hæc regia depluentium catarrhorum via videtur, per cujus intervalla decurrunt nonnunquam ad renalem & intestinalem excretionem, unde dolores, tensiones, corrugationes, calores aut glaciale quandoque frigus istâ in regione observari solent.

§. IX.

Diagnostica signa ad tria referri capita commodè queunt: ad locum seu originem fluxionis, materiam fluentem & terminum fluxionis, seu partes, quas invadit. Sic capitis glandulas affectas esse, patet ex hujus gravedine, dolore narium, rheumatismis, spuitione frequenti &c. Materia fluens quomodò se habeat, an tenuis, vel crassa sit, acris, acida vel insipida &c. ipsa se manifestat. *Prognosis* variat (1.) ratione *subjecti*, pro cujus genio catarrhus diversos gignit effectus. Quando enim nobiliora loca, ut nervosa, impetit, spirituum deliquia & ærumnosos labores parit. Sic à catarrho in sinistram præcordiorum regionem delabente non absque causa sibi vulgus metuit, non, uti vulgo quidem persuasum est, quod cor ibidem propendeat, sed ob nervosum ventriculi orificium, quod si experitur immanitatem catarrhi, non possunt non suffocationes & extrema imminere. (2.) ratione *catarrhi*; sic Θ si, acres periculosi sunt, dum dolores, accensiones & erosiones inferunt, his tamen periculosiores nonnunquam insipidi, insensiles. Non enim à Θ bus tantùm mensurandæ sunt qualitates, quæ naturam valdè lædunt, cum insipida sæpè & nullo sapore cognita, nihilominus operantissima sit, & diviniore exerat virtutes, quàm si Θ bus debeatur. Maximè ergò metuendi catarrhi

catarrhi, qui stupefactivâ imbuti qualitate sunt, intimius enim admitti- tus fixant & coagulant, undè ægerrimum frigoris sensum ipsamq; mortem inferre solent.

¶ Cum titionis cardo in hoc præcipuè vertitur, ut læsus lymphæ circulus restituatur: quod fit spiritus in ordinatum motum redigendo, lympham vappescentem, aut copiâ & situ peccantem corrigendo & evacuando. Quamquam ergò *Helmontii* effato posteriora saltem meditentur primarum viarum evacuationes, & primitivam labem nocuamq; radicem in ipso glandularum Archeo laceffito insitam non attingant, nihilominus dum cruditates, catarrhorum nutriculas & sæpè causas, ipsosq; stagnantes aut vagantes catarrhos removeant, laudem omninò merentur. Ex emeticis splendet *Æcum Mynsichti*, *Θ*bus imprimis fixis diureticis & sudoriferis mineralibus associatis nobilitatum, quod vi stagnantem viscidam lympham resolvendi, movendi & obferatas excretionum officinas recludendi insigne, in catarrhis à ventriculi præcipuè cruditatibus felicissimam locat operam. hinc in febribus intermittentibus ab hypochondriorum *Æ*is obstructionibus laudatissimum. Inter purgantia laudem merentur mitiora & benigniora, qualia *aloetica*, quæ solitaria sæpè sufficiunt, aut pro durioribus ileis & humorum visciditate *Æ*io d. *Jalapinis*, *scammoniatis*, *colocynthiacis*, aliisque variè acuari & additis *Æ*nis, *Θ*e succini, determinari possunt. Maximè autem appropriata & indicatissima sunt *Diuretica* & *Diaphoretica*, quæ peregrinos lymphæ odores dissipandi, viscidam & vappescentem corrigendi, exundantē & copiosam per cribra sua eliminandi virtute splendent; quorum omnium catalogum hic inserere non vacat, sufficit, præcipua quædam allegasse. Eminent cum primis *Θ*ia vol. *CC. eboris*, *succini*, quod præter communes cum diætis vires, subtili suo acido ad naturalem crassam & temperiem lympham redigit, *Θ*ia vol. *Osabalsamica*, qualis ~ *Θ**ci *¶*ui in concretionem *Θ*is enixi volat. pinguedinosi nuptus, & *Osanthos*, *anisi*, *succini* nobilitatus: quæ cuncta ad intima sanguinis & glandularum serinia admista, luminosam spirituum inglandulis accensionem promovent & viscidam lymphæ
textu-

texturam penetrando, vappescens & acido notatam charagmate dulcificando & eliminando, circulum lymphæ felicissimè restitunt. Istud Θ vol. S. sum , ubi spiritus exsuscitandi, lymphæ devix qualitas & textura corrigendæ, nimis verò impetuosa stimulatō obtundenda, adeoque anodyna & resolutiva virtus in æquilibrio quasi stare debent, cum *essentia laudani op.* faustè combinatur. Ipse simplex Θ * ci vi incisionis, resolutionis & abstersionis potentissimus, tenacitatem coagulorum, hinc glandularum oppilationes feliciter tollit & ex symboli ratione catarrhos cum \square a, quæ spumosa inde fit, educit. Cum spiritu Otri mistus neuter fit & temperatus, in medio existens statu, hinc insigniter deoppilativus & diureticus. Felix quoque in exterminium catarrhorum conubium inicit cum *u mastichis*, qui simul pectoralis, stomachicus & pluribus indicationibus sufficit. Prætereo *liquorem C. C. succinatum* longè præstantissimum, essentias *myrrha, succinicum* Θ e vol. S. so paratas, it. *essent. gumm. amm. varias lignorum, saffras*, quod alexipharmacum catarrhorum audit, *aloes, Tincturas Gnis B. D. Ludovici, F. satam*, quæ potissimum alcalica est, leviter imbuta virtutibus G ibus, egregiè diuretica, stomachi, œsophagi miliares & Θ vales glandulas ex virtute G lium non ritè fixatorū ad sputationes in catarrhis pectus obsidentibus desideratissimas, stimulans. Radicem catarrhorum tenuium cumprimis & acrium seu calidorum penitus attingunt *opiata*, quæ sedativâ Archei furentis vi potentissima, lymphæ hinc impetum retardando & spicula obtundendo præsentaneum sæpe solamen afferunt. *Vid. River. Pr. l. i. c. XV. Sylvii Prax. l. i. c. 19. 20. Sc. Mynsichti Armam. med. c. bym. Excell. Wedelii opiolog. med.* Fermentum enim placabile inducunt, verbis *Helmontii* loquor, ut solâ restauratione & alteritatis Archei restitutione morbus conculcetur. Hinc felicem prædicat ægrum, cujus auxiliator medicus novit lethalia è papavere separare, retento auxilio. *Tr. Jus duumvir.* Nota sunt *varia* variorum *Laudana*, inter quæ excellunt per fermentationem ab excellentissimo *Langelotto Ann. iii. Ephemerid. german.* & celeberrimo *Ettmüllero dissert. de r ntibus*, laudata. Fulget etiam virtutis suæ jubare

ma-

❁(25)❁

magni nominis Medici *laudanum*, ex opio cum spiritu *℞* li
fixato ac deinde calcinato, paratum, quod sub *℞* *anodyn* ve-
lo, ubi intra limites continendi *℞* us, miracula sæpè præstitit.
Horum autem nunquam non conjunctio sit cum *cephalicis*, *succi-*
natis & *℞* nis, vi *℞* tus animales & lympham serenandi illustri-
bus, quorum prudenti confederatione immanes nocturnos ca-
tarrhorum insultus non præcautos tantum, sed & penitus era-
dicatos esse, ex felicissimâ *Excellentissimi Præsidis* praxi scio.
E minerâ *℞* *is* artificiosè præparatâ elegans *℞* tur *℞* is, Cribus
ditata radiis, scopo nostro apprimè utilis. Uti enim aliàs
℞ *is* radiantissimum metallum est, luminis adinstar irradians
℞ tus, ita alterius planetæ, cujus sodalitium ex *℞* tuali magne-
tismo unicè amat, radiis pollentior factus, Archeum nostrum
in scopos desideratissimos placidissimè deducere, ipsiq; lymphæ
salutarem affricare virtutem potens est. Cetera ex hoc

& reliquis fontibus apud praticos ad satietatem sunt
definita, quapropter hîc abrumpo, grates
religiosas nuncupans

TRIUNI DEO

cui sit

LAUS ET GLORIA!

UNda undam pellit, quò machina perpete
motu

porisque & vasis intemerata fiet.
Pellere si cesset, vel pulsa errore quiescat,
mox labem haut unam desidiola ciet.
Tu laxare vias, fluxus componere motos
& vegetare sciens laude decente micas.

CL. BERGERO,

*De ingenii raris dotibus, & solidà in arte medica
quoad Theoriam & praxin eruditione gratu-
lor, & faustissimos successus precor*

Georg. Wolffg. Wedelius.

Nescit in occulto Bergi doctrina latere,
Quam Lympha circulata prodit opti-
me.

Ergo nec illius claudetur fama Lyceo,
Orbemque terræ læta pervagabitur.

*Hisce Nobilissimo atque Clarissimo Domino Do-
torando, Fautori atque Amico honoratiss-
simo de summis in Medicina honoribus pro-
pediem capessendis gratulari voluit, de-
buit.*

J. Adrianus Sleyogtius. D.